

Budapest, 2012. március 24.

Közjogi kihívások és rendeznivalók

Kolláth György
www.kollath.com

Felkészülni, vigyázz! - most

Egy éve Kazincbarcikán találkoztunk. 1 párt képviselő-csoportja előtt vázolhattam *érveimet az alkotmányozás tartalmi, formai, rendszerbeli és kodifikációs problémáiról*. 2 párt képződött az egyből. Nem szép úgy kommentálni, hogy van egy bruttó meg egy nettó. Én sem triumfálnék, de sajnos bejött a kritika: csontvázak jöttek-jönnek elő a szekrényből. Kb. 2/3-nyi (!) csontbrigád még kitörésre kész. Általános jog-erózió jellemezte az elmúlt egy-másfél évet is. Egy jelzés: az ún. *átmeneti törvény tényleg jogi szörnyszülött*. Felelősség-kiosztó, történelmi (?) tartalma agyrém, kint is-bent is stílusú kodifikációja dilettáns ötletelés, az egész együtt: justizmord a köbön. Az ombudsmani megtámadás jogos: vitatni se merik.

Morális, szakmai énem változatlan: baloldali értelmiségi vagyok, *független, de nem semleges*. Tag sehol nem leszek, feladat közreműködője talán igen. Egy - semmilyen módon sem demokratikus - párt kivételével a többihez is elmennék közjogi elemzésre ha hívnának: akár csak vitára, párban valaki mással is. Sértegetni senkit sem szeretnék, ám okra fűzök fel okozatot. A karaktergyilkos hiszti, a véd- dac, az önfelmentő csúsztatás nem érdekel. Csak a jog, meg a józanész axiómaival szembesítek bármit. A derűs szemléltetés szándéka marad. *Tennivaló, bírálat is elhangzik*. Belátom: nem minden realizálható még a a „jogtisztá” javaslatokból sem, ám körmünkre ég a baj és az idő. Sportosan: *felkészülni, vigyázz! – most kell*, rajt nem túl soká. „Kvótát” szerezni teljesítménnyel, alternatív igenekkel lehet. Még nem ez a helyzet. Az utolsó diát megelőlegezem: *új 2/3 híján a mai közjogi romhalmazra 100 %-ig makulátlan+békés jogi megoldás nincs. „Csak” fair, demokratikus, európai és a népfelügyre építő, erőszakmentes és biztosítékokkal övezett kivezető út egyengethető. Politikai, nem jogi kérdés a (nagy)koalíció, s benne pl. Romulusz-Rémusz kettőse?!*

Szintézis, külkép

A közjoggal naponta találkozó politikusoknak nem leíró mondókéval, hanem dilemmák (bajok, hibák és kiutak) értelmezésével töltöm az idejüket. Dürrenmatt elvének jegyében lesz „határtalan” bon mot szemle. Tömör múlt-idézés is jön, a tanulságok okán. Főmenüként a jelen vaskos kihívásait elemzem. Végül egy kedvező fordulat előkérdéseivel, azonnali tennivalóival, s mindezek nehézségeivel foglalkozom. Oldást a bizarr szemléltetés nyújt: a bornírtság leleplezése, mely érdemre és stílusra egyaránt vetül. Megkímél a körülírástól. A humor talán hat az öntelt, szorongó-hőzöngő lelkekre. Kezdeként: *a miniszterelnök repül, unalmas az út, sehol egy iránytű: kísérője alákérdez, -Főnök, merre van Nyugat? –Most éppen errefelé!- mutat cinikusan a szívére az M.E. **Mikor repül? Soká, lassan. Kancellárként ő a címzett. Neki adresszálható: kiért-miért tántorognak ki önök önként a nyugati demokráciák köréből?*** EU-vicc: - Hello, where are you from?- Budapest.- Bukarest?- No, Budapest, Lánchíd, Duna, Pest-Buda, Teller, Puskás... - Yes, Budapest, Orban, Fides! - No, Bukarest (akkor inkább). *Álnaiv megbotránkozás: a protekcionista üzletláncukban lesz kisdoktori is? Veszél 15 deka erős túrót + két zsemlét, bónuszként jár mellé doktori cím? Csomagoló-anyagnak, morális főhatalomtól? Hungary (H) olyan autó, mely 180-nal rohan a sztrádán, de az utat csak a visszapillantó tükörből nézi?! A H a kórház jele. A magyarok vagy lakodalmat ülnek vagy temetnek. Örömóda vagy Székelyhimnusz?*

Bokszolni sakkozóval és fordítva

Országimázs: 25 éve Európa úgy ítélte, hogy a magyarok azt mondják, amit gondolnak és úgy értik, ahogy mondják. 2010-12-öt *óvodai+katonai vicc szemlélteti. Kiszól a kertbe a dadus: - Viktorka, ne húzd a macska farkát! Süvít a válasz: -Én csak fogom, ő húzza! Felnőtt változatban: -Tábornok úr, igaz, hogy ön tette hidegre a jogállamot?–Nem igaz, elnök vagyok, nem tábornok.* Kétértelműség, önfelmentő kimagyarázás, bármilyen rosszat, bajt, stiklit visszaverő szándék, másodsándékú húzás és kommunikáció szítja a közállapotokat. Katona+jogviselt rétor ilyen nem tenné. Orbán úr úgy beszél, *mint egy vőfély a bódult násznép előtt. Nemigen hisznek neki, azért megtapsolják. Önmagától megrészegülve úgy dirigál, mint egy Z-licenstelen vidéki fociedző.* A manifestálódott attitűd ok és okozat. Nincs más: metódusban, személyben, intellektuális erőben, morálban, politikában. Hiábavaló az intés: mert *találsz egy bokszkesztyűt, még nem hívhatod ki Erdei Zsoltot! Ez az idegen pályára tévedt ökölvívó-sakkozó fordított drámája.* Lassan itt a pózna vége. Előre nincs út, hátrálni zsenánt. Nincs még csurig a keserű pohár, ha majd úgy lesz, kiinni ránk marad. Brüsszel nem Peking, Moszkva: az EU nem Venezuela vagy Burundi. Piatnik csak kártyát adhat (talán még osztót). Külföld: onnan nem jöhet varázsütésre megoldás. Krédó a szabad, fair választás esélye: igen vagy nem. A 4 választási alapelv (általános, egyenlő, közvetlen, titkos) szavatolható-e, továbbá mit+miként akarunk a határokon túlra? Spröd humor: *nem akarnak véletlenül választójogot adni a reptéri tranzitutasoknak, az ausztrál légikisasszonyoknak is?! Hogy oldják meg a külhoniak specialitását: névjegyzéktől a dupla-szimpla voksig? Kampányolnak Kassán, Újvidéken, Lendván, Huszton, Aradon? Belegondoltak: mi történnék egy „határtalan” választási eljárási törvény nyomán?*

Karikás ostorral?

Látkép: A *magyarok karikás ostorral csinálnak alkotmányt, váltanak főtisztviselőt. Miért nincs maguknál a jogi hibáért felelős(ség), vagy minimális kontroll, ill. minőségbiztosítás sem?* /Minőségbiztosítás anno: a kész ágyú csövére ráültették a készítőjét az első lövéskor. Övé a kockázat a silány munkáért: gyakran az elején szétrobbant az új fegyver. *Hány Ülő Bika akadna itthon?/ Ki áll jól személyesen malőrért? Szerелеmben, háborúban minden csel megengedett. Mivel a M.E. szerelemes a háborúba, minden csel megenged(het) magának?* Megtagadott ortodoxia nem csak a makrogazdaságban van. Bár a közgazdaság tankönyvi tételeit nem mindenki érti, a lényeg fogható. Iskolapélda: *ha egy nőnek egy gyermek kihordása 9 hónap, akkor nálunk 9 nőnek csak egy-egy hónap?! Akarat kérdése?* Jogi köntösben a kamu: az Alaptörvényben egyoldalú, demagóg, *tudománytalan, kontraproduktív szakpolitikákkal aláaknázták a későbbi parlamentek és kormányok jogi helyzetét, mozgásterét, cselekvési autonómiáját. Mintegy üzenve: kár választást tartani és nyerni, 2/3 híján úgyis csak ezt folytathatnátok. Taposóaknától, tankcsapdáig terjed az antidemokratikus, rosszhiszemű, inkorrekt, 10-20 érve szánt, önérdékű bemerevítés.* Mindez a demokrácia-deficiten túl az ország és nem csak a kormány válságát válthatja ki. A „*nem szokványos jogi kultúra*” láttán eltorzult arccal fogják a fejüket külhoni barátaink, kollégáink. Az Unió lényege rendül(het) meg, ha Münchhausen báró, a szőnyegen repülő fundamentalista, a határtalan hittérítő, az irredenta győzhet. A lódításban, a hódításban semmi sem biztos. *Értékrendek 6 szótaggal, sarkítva. EU=Acquis Communautaire: közös értékek, vívmányok. Hungary=egyház, kegyház, fegyház.*

A kormány kitart, Európa betart(at)?

2011.12.30: A miniszterelnök szerint a magyar jogalkotásba senki sem szólhat bele. Más: menekülést színlelünk, közben hátrafelé nyilazunk. Más: ne a szavakat, a tetteket nézzék! 2012.03.15: Sohasem voltunk olyan egészségesek mint most. Ez a vallássá vált politika hitvilága, túl az elemi racionalitáson. Credo quia absurdum est? Hiszem, mert képtelenség. Ma Európában lehet államfilozófia? (Majd)nem mindegy: hiszi-e mantráit a nyilatkozó, vagy még picit kinevet mögülük. Tragédia, hogy/ha/ rá Alaptörvény, más jogszabály épül: a jogállam, a piacgazdaság, az EU (jog)rendszerét sem tisztelő regulákban. Szemléltetés 1: *erre indexel a vezető, de amarra megy, át a záróvonalon, meg van győződve, hogy minden rendőr vicc igaz.* Szemléltetés 2: X,Y győz az ügynökversenyen. Módszere: *egy parasztnak, akinek volt egy tehene, eladott egy fejőgépet részletre, ám az első részlet fejében elvitte a tehenet. Úgy ad, hogy elvesz. (Lásd önkormányzati kiüresítések!).* Bármilyen megeshet: pl. a baleseti adó egyszerre tágan és szűken. Pótadó, ha elbuknának X,Y jogszabállyal. Európa ambivalens módon ébred, felfogja a megmajmolását, próbálja kezelni a precedenshatást. Alapfilozófiáját, reputációját érte igaztalan agresszió. Folyik a 3-ból 2,5 kötelezettségszegési eljárás, górcső alatt 8-10 sarkalatos törvény, zúdul a kritika az Alaptörvény egészére+főbb tételeire. A Velencei Bizottság (VB) ingajaratban: már ritkán finomkodik. Uniós szankció következhet: már **nem érik be kétfelé sugárzott link dumával, igen, de... magyarózkodással, de jure-de facto bújócskával.** Az uniós alapértékeket az alapszerződés 2. cikke sorolja fel. *Az unió az emberi méltóság tiszteletben tartása, a szabadság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság, valamint az emberi jogok - ideértve a kisebbségekhez tartozó személyek jogait - tiszteletben tartásának értékein alapul. Ezek az értékek közösek a tagállamokban, a pluralizmus, a megkülönböztetés tilalma, a tolerancia, az igazságosság, a szolidaritás, valamint a nők és a férfiak közötti egyenlőség társadalmában.* Melyik a kakukkozás, miért és meddig? Veszi bárki ezeket komolyan!? V.ö: március idusán volt egy csatakiáltás, ***Igazságot Magyarországnak!*** Vicc: 2012=világvége?! Utazzék Magyarországra! Most mennek vissza 80 évet az időben!

Elemző visszatekintés

Az utóbbi évek (köz)jogának európai és honi egybevetése döbbenetes. **A) Az Unió - hazai törvénnyé is vált, eszázadi, világszínvonalú - Alapjogi Chartája preambuluma kivonata:** *Szellemi és erkölcsi öröksége tudatában az Unió az emberi méltóság, a szabadság, az egyenlőség és a szolidaritás oszthatatlan és egyetemes értékein alapul, a demokrácia és a jogállamiság elveire támaszkodik. Tevékenységei középpontjába az egyént állítja, létrehozva az uniós polgárság intézményét és megteremtve a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget. ..Az Unió... biztosítja a személyek, a szolgáltatások, az áruk és a tőke szabad mozgását, valamint a letelepedés szabadságát. Ennek érdekében a társadalmi változások, a társadalmi haladás, valamint a tudományos és technológiai fejlődés fényében szükséges az alapvető jogok megerősítése e jogoknak egy chartában való kinyilvánítása útján. Ez volna a gyarmatosítás?* **B) Vessük össze ezt a 2011 március 15-én, ünnepélyesen tárgyalásba vett „Magyarország alkotmányának szabályozási elvei” című (férc)művel.** A 3. oldal alján az Alapvető jogok és kötelességek c. blokkban ez áll: „Az Alkotmány (sic, itt nagy betűvel, az előadó kiemelése!) tartalmazza valamennyi, a jelenlegi alkotmányban (sic, itt meg ugyanaz, kis betűvel, kiemelés tőlem!) foglalt alapvető emberi és állampolgári jogokat.” A helyesírás csuklásain kívül hiba az egyes szám - többes szám zavara, továbbá **a „valamennyi” eufémizmus**. Úgy is érthető, hogy **lesz ugyan valamennyi jog, de nem mind, sőt ki tudja, hogy végül is mennyi, de maxi annyi, mint eddig.** Koncepcionálisan már a tervezetből hiányoztak az Unió chartájának általános és konkrét tételei, nívumai, minőségi jegyei. Ez ment aztán félig-meddig végig. Mi mozgatta? Talán a sanda generális ars poetica-ja: *Smafu a tisztesség egy jó alkalomhoz képest. Mi váljunk legendává, történelmi erővé!*

Baloldali hozzáállás

Elvhű, szorgalmas és jó szándékú, a helyzetet felismerő és megszenvedő, de azt markánsan kezelni mégse tudó volt a demokratikus parlamenti ellenzék közreműködése. Felállt hófehér vívóruhában sportfegyverrel: csakhogy a túloldal petrencés rúddal ágyékon ütötte, kinevette, vergődni hagyta, átlépett rajta. Nem összemérhető a tettes és a sértett felelőssége. Hiba az áldozat okolása, de *tényleg csak ennyi kínálkozott megoldásul? Nem!* Ha a Ház többsége köp a kisebbségre, akkor az utóbbi játsszék más pályán. A számbeli túlsúlyt szellemi-minőségi tartalommal ellensúlyozza, nem volna nehéz. Mutasson fel szakmai erőt, feltételt és efféle szolidaritást, külhoni szövetségest, belföldi nyitást, alternatívát a beszűkült, erőszakos, öntelt, dilettáns szolgasereggel szemben. Sok példa adódnék csak a közjog köréből. **3 kap itt helyet. 1)** Mi is a 2/3: formálisan egy korábban, találmányra belőtt arányszám, érdemben pedig az Alkotmánybíróság (AB) szerint *„a minősített többség nem egyszerűen ...formai előírása, hanem olyan alkotmányos garancia, amelynek lényeges tartalma az országgyűlési képviselők közötti széles körű egyetértés... Mindez az alkotmányos berendezkedés alapjainak megőrzésétől elválaszthatatlan.”* (Kommentár 92. oldal). Nem maga az arányszám, hanem annak eredete, (ind)oka, **egyetértést kifejező kritériuma a döntő.** Lehetne, volt is más mérték: 4/5. Nem mellőzhető a két oldal konszenzusa a legsúlyosabb, rendszerelvű, 4 éves cikluson túl mutató ügyekben. Ez a minősített többségű *személyi ügyeknél ugyanígy* jut(hatna) érvényre, ami már a demokratikus legitimitást is érinti. Következtetés: egy kellékhányos, önző alkotmányozás már csak a fentiek nyomán is, lehet alkotmányos sértő.

Igényes alternatívák?

2) Az ellenzék (még) is *Jolly Jokernek tekintette a 2/3-ot*. Próba: **mi a 2/3 ?** a) A 4. vodka után két fiú és egy gyönyörű lány programot tervez. Srácok: Csináljunk egy örült, vad szexi éjszakát! 1. fiú: benne vagyok! 2. fiú: oké, mi az hogy! Kislány: nem akarom! Legények: -kisanyám, a 2/3-ad az kétharmad! Némi erőszak: 1 nő, 1 ország ellen?! Btk-tétele a partiképes ifjaknak: 5-től 10 évig terjedő szabadságvesztés. Ennyi (mandátum)idő szinte senkinél sincs. b) Közúti balesetet szenved egy képviselő. Dísztvírat, jobbulást kíván a Ház: 268 igen, 100 nem és 18 tartózkodás. **A 2/3 érvényességi előfeltétel, nem érdemi adu.** Egy kevéssel, mennyiségi tekintetben több, mint a sima határozatképesség. De érdemi meghatározó szerepe nincs: tartalmilag egy minősített többségű döntés éppúgy lehet jó mint rossz, alkotmányos vagy alkotmányosértő. Több jó jogász elemezte, értelmezte az alkotmányosértő alkotmányozás dilemmáját. Megosztott véleményekre jutva, szakmailag foglalkozott ezzel az AB is, majd megtört és passzolt. Lett volna muníció. Az ellenzék előfeltételt, alkotmányos axiómákat, keretet és garanciát, közjogi szakmai kautélát köthetett volna közreműködéséhez, érdemi részvételéhez. Tett valamit, nem is rosszat, de nem tudta áttörni a 2/3 elzárkózásának, önfényezésének, kapkodásának a falát. Se cél, se mód, se karakán kiállítás, se markáns aprómunka nem volt hozzá. **3) Más mód?** Slágvortok: a ti zsenge, diagnózis nélküli koncepciótok v.s 1996 évi nagyívű OGY határozat az új alkotmány szabályozási elveivel. Lázár-féle Áprilisi Alkotmány (Márkus-napi pátens) szemben a felfrissített Petrétai-variánssal. Uniós Alapjogi Charta: ti röstellve, mi beélesítve vennék alapul. Jogfosztó, centralizált „önkormányzatiságotok” v.s az Európai Önkormányzati Chartára és a népszuverenitásra épülő, kompetenciájában felülvizsgált helyi autonómiával. A függetlenséget csorbító bírósági igazgatás v.s a Fleck Z. csapata által monitorizált, javítandó vegyes bírói szisztémával.

Alaptörvényi analízis

Az Alaptörvény (AT): *ami benne jó, az nem új (zömmel áthangszerelt, elkent). Ami új, az többnyire nem jó, mert pártos-ideologikus ötletelés. Kérdés, probléma, hiátus amúgy se kodifikálható.* Vesztesre áll az AT bármely mérvadó európai joganyaghoz, s a korábbi, rendszerváltó alkotmányhoz képest. Mégis védhetetlen utóvédharc dúl. A szemeztetett, erőszakolt külhoni §-mércskelés zsákutca, mivel *az alkotmányjog kb. fele szokás, illem, kompromisszum, belátás, demokrácia-érték elvben, gyakorlatban.* Ezeket hiányoznak leginkább. A VB nem csupán az írott norma-szöveget elemzi, hanem annak hátterét, okát, közegét, összefüggését és kihatását is. Nem receptet ír fel, nem helyettünk kodifikál: csupán diagnosztizál, vészkiáltást szólaltat meg. Ugyanezt az itthoniak is ezt elvégezhetnék volna, kötelességük volt. Hozzáférhető az Unió minden tagállamának alkotmánya. Meríthettek volna német, portugál etc. alkotmányból demokratikus, modern megoldásokat. Meg se próbálták. *Az Unióban egy alaptörvény (igen nagy részben közös!) vívmány és értéktartalma, de ideológiailag és pártalapon semleges, stratégiai léptékű, távlatos normaköteg: általánosan elismert elvek, szabályok és modern kihívások válaszának együttese.* Napi taktikai szempont, időszakos pártérdek nem determinálhatja. Önző hatalomkoncentráció másutt ismeretlen, meg sem mernék kísérni, még ha 200 éve volna is ilyen hatáskör. Bűn összekaparni az antidemokratikus resztliket (alkotván így közjogi vagdaltat). Nem fair azzal érvelni, hogy régi demokráciákban is van ez meg az. *Olyan, hogy de facto minden hatalmat felelőtlenül, nivótlanul egy kézbe adnak: kizárt.* Last minute szemlélet tarolt: sietni, amíg a 2/3-ad megvan?! *Lebutított, kisszerű, hamis, versenyképtelen bonapartizmus ül tort. Egocentrikus egérút vezet az alkotmánytól az Orbán-pátensig, egy „felcsútmányig”!* Egyelőre nincs készség az AT legkisebb módosítására sem. Igény volna rá. Talán, esetleg lehet szó alsóbb szintű korrekcióról!? Állati: ha vízilóra cserélik /vagy csak átfestik/ az elefántot a porcelánboltban, az még nem megoldás. *A hatalom a büszke, vak ló bátorságával elmegy a falig. Falra már mi mászunk tőle, miatta.*

Közjogi Frankenstein

Európában ilyen alkotmányozás kizárt. Ami létrejött, nem itt-ott korrigálandó, taktikai kompromisszummal kezelhető „mű”, hanem **működésképtelen közjogi Frankenstein**. Közös nevezőre nem hozható torzók önző, veszélyes, művi egyvelege. Bajnai Gordon jogász-csapata ebben: egy minimalizált korrekció realitásában téved. Kimódolt, másodszándékot előtérbe állító, leplezett, mégis céljában és eredményében nyilvánvaló közhatalmi és jogpolitika szabott meg mindent, melyben az egyirányú felhalmozás tarolt, **5 lépésben** 1) Átszervezik, átnevezik X alkotmányos intézményt. 2) Stratégiai csúcspozíciót hoznak létre, zömmel egy személyre kialakítva. 3) 9-12 éves mandátummal betonozzák be a kiszemeltet. 4) Ájtatos képpel beleültetnek egy vagy több bizalmast (nicknevük: orbaniták), majd már együtt színlelik a poszt függetlenségét. 5) Ellehetetlenítik, elkedvetlenítik az utánuk jövőket. Stratégia helyett önérdekű párttaktika szab meg évtizedekre szóló közügyeket. Ellenvetés: de hát minden az ígéret szerint átalakul, mozgásban van! Igen, kb. úgy, ahogyan a levágott fejű csirke még egy kicsit sasszézik. **Oki eredetű a baj, taktikai kiegészéssel nem orvosolható. Különbö minden újra-rendezés alkotmánysértőnek minősül, vagy személyi konstellációban ellehetetlenül.** Ország-szervezés lehet: *demokratikus jogállamiság, felsőbbbségi diktatúra, káoszba hajló anarchia szerinti. Itthon egyszerre mindhárom* rajtunk van. Irányított demokrácia, centrális erőter, krízis-intézkedések, „védelmi” populizmusok: a hiányos felkészültséget, szóinflációba menekülő munkakultúrát, döntéselőkészítési megalapozatlanságot, kapkodást, rossz lelkiismeretet, rossz lelki egészséget jeleznek. Még így is **önmaguk legjobb formáját, képességeik maximumát nyújtják**?! Talán. Nem ugyanaz bárkiről-bármiről 3 dehonesztáló mondatot világgá kürtölni, mint az esetleg tényleg létező problémát értően, gyökeresen, távlatosan rendezni, mesterien megoldani. *Ciki Európa páriájának lenni, de beérjük a honi futballnívó „szerethető” hazugságaival. Olyan ország leszünk, ahol minden tökfaj foci-akadémikussá cseperedik?* Jogéletünk a század kihívásaival (globalizáció, uniós illeszkedések, biztonság vs. emberi jogok, III. generációs és innovációs jogok stb.) értően foglalkozni sem hajlandó. Csípőből öntik a felszínes, semmivel sem alátámasztott, szankció-központú regulákat. Kriminális közéletünket az állandó „bétékázás” a végletekig kriminalizálja. Az európai kormányzás **öt alapelve**: *nyitottság, részvétel, elszámoltathatóság, hatékonyság és a koherencia*. Az ötből egyszerre talán csak 1-2 van jelen. A hiányt ígéretések, üzenetek, hatalmi erőpróbák, link dumák és jogi abszurdumok pótolnák.

Csak hogy, ki lát ma összemérhető, hiteles jót szemben a talán túlélhető rosszal?

Életbe lépett, ami halva született?!

A demokratikus jogállamiság katasztrófa-sújtott területévé váltunk. A jogállamiság - a törvények, s nem a jogászok uralma - főbb válfajait kb. így munkálta ki az AB 2 évtized alatt: jogbiztonság, kiszámíthatóság, normavilágosság, hatalommegosztás, az eljárási garanciák védelme, a formális jogállam és az igazságosság kapcsolatrendje, az alkotmányos büntetőjog mibenléte, a felek eljárási pozíciójának korrekt megállapítása, s benne pl. a fegyverek egyenlőségének elve, a közigazgatási határozatok bírósági kontrollja, a közigazgatás törvény alá rendelése, az alkotmányos szervek együttműködési kötelezettsége, a közhatalmi szervek demokratikus legitimációja, a közjogi érvénytelenség megállapíthatósága, a minősített többség megkövetelése, az alapjogi kétharmad vizsgálata, az ígérvények sorsa, a bizalomvédelem, a szerzett jogok védelme, a várományok sorsa, a visszamenőleges, negatív jog tilalma, az időmúlás jelentősége és az alkotmányos idő lehető kímélete. 21 tétel, egyiküknél sincs fejlődés 2010 II. féléve óta, rohamos romlásuk tény. Az ész pesszimista, az akarat optimista. Arányuk (miként a jogállamiság ténye és igénye terén is) kb. 1:10-hez. Alap(törvényi) dilemma: Életbe lép(het)ett az, ami halva született? Sólyom L: „A zárószavazás előtti érdemi módosítás szégyene is megesett már vele – a bírák kényszernyugdíjazásának alkotmányba foglalásakor.” Sólyom László hvg-beli megfigyelése alapos, sőt! Országgyűlés jegyzőkönyve: a zárószavazás napján lett benyújtva több mint egy tucatnyi, olykor tartalmilag is alkotmánysértő módosító indítvány. Van olyan képviselő, aki egymaga 15 opussal „dicsekedhet”. Egy is sok, ha nem koherencia-zavar kiküszöbölése a tárgya. Vö: a lenti ab-határozattal, annak lényegi, elvi azonosságával: 1279/B/2011. AB határozat az egyházügyi törvény közjogi érvénytelensége tárgyában. Lesz (!) olyan AB vagy OGY, amely kimondja ezt. Dőlni fog az alaptörvényi tákolmány.

Gyorsnaszád, lejtős tó, vízeséssel

Sportemberi szemléltetés: *egy ország mehet tönkre, ha az alkotmányos demokráciát futball-ütközetnek nézik. Felcsút kihív(hat)ná a Barca-t?* Világválogatottnak képzelem magát az alumni NBII! Átírja önzőn, játék közben a szabályokat. *Ha mi rúgunk 11-est, a labda a hatosan áll, s nincs kapus. Ha az ellenfél, ő a félpályáról lő, s hárman háritunk. Mi adjuk a bírót, mi szólunk, mikor kell fújni, mikor van vége, sőt azt is megszabjuk, mi volt a múlt heti eredmény. Ilyen a fair play: ebben, másban? Futball-perspektívából, focista attitűddel tilos alkotmányozni. Nem klubcsapat alkotmányoz, hanem nemzeti válogatott. Nem győztes-vesztes végeredményű a „játék”: s nem a gyengébbeket megtipró küzdelem. A többség (túl)hatalmát kell(ett volna) korlátozni, az önkény esélyét kizárva. Legalább a (közös) veszélyt, avagy a konszolidáció igényét éreznék? Nem. Megbocsátás helyén elbocsátás! Fideszes munkajog: csoportos leépülés. Ifi-transzparens: *Mi vagyunk az első szabadon született nemzedék. Nem akarunk az utolsó lenni!* Demonstrálók jelzik: *amikor majd a megalázottak és a megrövidítettek tiltakozása (pl. egy általános sztrájkban) összeér, akkor és ott lesz a békés váltás esélye vagy vége! Felkészült minderre: ennek megelőzésére, elhárítására bárki? Senki!**

Brüsszelből nézve Magyarország: az egyik győzni, a másik kormányozni képtelen. Időnként cserélnek, de az axióma marad. *Uralni és igazgatni nem ugyanaz. Abszurd vége lesz a kuruckodásnak, ha a természet, a gazdaság, a fizika, a társadalom törvénye(szerűsége)it a jog normája voluntarista módon legyőzni szeretné.* Éled a pesti humor. *Magyarország 212-ben: Orbán vigyáz a demokráciára, Kövér a parlamentarizmusra, Schmitt az anyanyelvre, Pintér a törvényességre, Balsai az alkotmányosságra, Polt az alapjogokra, Szijjártó a politikai-társadalmi igazságokra, Szalay a média-szabadságra, Matolcsy a pénzre, Selmeczi a nyugdíjra, a kecske a káposztára. Mi bajunk lehet? **Sótlan a baloldal kiállása.** Ziccereket ad fel a kormányfő. Magyar gyorsnaszád? -Keressen lejtős tavat, vízesést hozzá!*

Akár blikkfangosan is

Schopenhauer: a lángész ruhája az egyszerűség. Egyszerű érv, friss bon mot, poén tesz nevetségessé. Ludendo dicere verum. Példák: ha a bírói függetlenség tiltja 1 bíró elmozdítását, 270-ét megengedi? A több kevesebb? Szóvivő úr: melyik szót nem érti?! Seneca intelme mai jogvégzett politikushoz: elítéled, de nem gyűlölsz azt, amit helytelenítesz. Igaz? Többség-ellenzék viszonya: mint mikor a faltörő kos és a fotocellás ajtó teszteli egymást. Jó így? Klasszikus szabadságjognál az állam szerepe passzív: hagyja békén a hívőket, a demonstrálókat, a szólás, a média szabad joggyakorlóit. E jogokat nem az állam adta, el se veheti, önkényesen nem szabályozhatja. Hogy a csudában készülhet mégis sokszáz oldalas médiatörvény, túlírt, kegyosztó-megtagadó szabad-vallás (!) törvény? Nyugdíjvédelmi megbízott: védelmi pénzt is fog szedni? Manyup: tovább fűrészelik a fűrészport? Ha megtalálja a FIDESZ Kaya Ibrahimot, ráíratja az országot? AT beiktatása: hatály-ballépés, így is jó? A jogállam minimum kiszámíthatóság? Lesz helyén csöpp beszámíthatóság? Igaz-e, hogy a közbeszerzés átment lop(a)kodó üzemmódba? Felemelitek a kegyelemkenyér árát? Gazdaság Matolcsy- módra: elég nagy a deficit már ahhoz, hogy tudjon magára vigyázni? Nefmi: minek fenntartani sóhivatalt olyan országban, ahol nincs is sóbánya? Igaz, hogy a legvidámabb barakkból a legszomorúbb pláza lettünk? Ezért kell szelektív pláza-stop? Pártlista: nyilván tartanak, mert nyilván tartanak! Ház és Őrsége a veszély, a félelem színtere: lesz aknazár, vasfüggöny, demarkációs vonal is a patkó közepén? A parlamenti kontraszelekció **állatmeséje**: A csiga és a kecske mennek a parlamentbe, asszisztensnek jelentkeznének. Kifelé újra találkoznak, a csiga örömmel meséli, hogy felvették. Hogy-hogy? Figyelj: ide **csúszó-mászó kell, mekegni űk is tudnak!** Jogos a hideglelés, ha miniszter kecsketartást emleget? A parlament legyőzte az időt! 2010-12-ben szembeköpte 20 évvel ezelőtti önmagát. A fülkeforradalom harc, nem játék: ilyenkor törvény és bíró is csak egy akolból jöhet, ha kell egyáltalán? „Békemenet”= a baromfiudvar népe tüntet a rókáért? Demokrácia vagy kamukrácia – mindegy, csak ütős legyen?

A részletek nívója és csapdája

Az AT negligálta a hárszabályt. Hatástanulmány, gazdasági számszerűség, EU-jogi zsűrizés, alkotmányossági kontroll sem volt. +2 napra 734 szövegjavítás érkezett, a módosítók előtt. Nem készült hozzá állapot-felvétel, sem szintézis a minőségi előzményekből, az AB iránymutató határozataiból. Ömlött bele sok közjogi fűzfapoéta spekulatív javaslata. Szakágazati metszetei ötletszerűek: ki-ki belenyomathatta a saját nünükéjét, stiláris vagy világnézeti meggyőződését. **1938-at kísérelték meg vegyíteni 2011-gyel**, eredménye a 70-es évek közepének tekli-meklije. *Fogalmi rendje önkényes, sanda. Keveri az országot, az államot a nemzettel.* Nemzeti hitvallása nonszensz módon kötelező, hazabeszélős történelem-hamisítás. Ideologikus, olykor vallási primátust képező tanok, képzetek foglalata sem lehetne egy alaptörvény. Alapvető jogot, kötelezettséget illető felfogása középkori, tankönyvi tételeket leromboló, avított és diktatórikus. Ki van kiért: polgár a hatalomért vagy fordítva? **Eltűnedeznek az alanyi jogok**, sőt az **objektív állami intézmény-védelmi kötelezettségek**, előtörnek az **üres, ígéretértékű államcélok**. Így: védi, törekszik, stb. Ami az állam oldalán ócsítás, a polgárnál drágítás. Sarkalatos leágazásai siralmasak. Ha elszúrták a nagymisést, alig(ha) csinálhatnak helyette-cserében fájin litániát! Az **AB hatásköri kiherélése II. kamara híján politikai-jogi szabadrablást nyit meg**. **Hibás a 28. cikk: A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak. Önkényes, primitíven önfelmentő jogpolitika ez, mely meggátolhatja, hogy az állammal szemben pert lehessen nyerni. Szorongás, versenyképtelenség van benne. Egy adójogi közigazgatási perben a fővárosi törvényszék előtt az alperes adóhatóság eme 28. cikk-kel érvelt, mire a bíróság e gumifogalmak kötelező értelmezésével megerősítette az adóhatóság igazát. Nem elég a törvény, jöttek hozzá döntő mellékszálak, egyéb szempontok?! Nem lesz így se igazság- se jogszolgáltatás.**

Fújt a bíró?

Amit kikezd a jogalkotás, a végletekig leronthat a megsértett igazságszolgáltatás. A jogalkalmazás romló tendenciája mélyül. *A biztonság, a jogegység és a jogegyenlőség, a törvény előtti egyenlőség, a bírói függetlenség gyakran sérül.* Nagy ügy a totó nyelven: 1, X, 2. *Van sok tisztességes kiállás, ám negatív áttörés is indult.* Számos hajszálrepedés, részrehajlás mutatkozik. *Az ügyészség lebeg, mint Mohamed koporsója: felelősségének alanya sincs. A gyorsítás szlogenje hamis és minőségrontó cél.* Bíró baráti körben: **amit velünk csináltak olyan, mintha Overdose-t egyszerre nyugdíjba és szántani küldenék.** Bírószági törvények: a **kakukk készül így fészket rekvirálni.** Miként a vevő egyszerre vesz zongorát és baltát is hozzá. Jobban gyűlnek a ki nem kényszerített hibák, mint a kellő megoldások, **ránk dől az egész. Megrengetni a külhon fogja: elkezdődött. EU-jogot is sértő bulla** az AT. Nem a változások száma a gond, hanem azok monopolizálása, bebetonozódása. **Cseles ellenvetés: hol a konkrétum?** Íme! *A jegybanki függetlenség uniós axióma. Nem önmagáért való. Sérül, hogyha a kormány az MNB függetlenségét fals, önérdekű törvényekkel, összevonó trükkökkel, szolgák odatelepítésével korlátozná. Az MNB nem bank a szó valódi értelmében. Ott nem adnak ki bankkártyát, pénz kamatra oda bevinni kizárt, nincsenek kereskedelmi jellegű banki termékei: a jegybank központi közigazgatási, sőt némiképpen közhatalmi szerv, jogot alkot, pénz bocsát ki, óv az infláció elszabadulásától stb. A végrehajtó hatalomnak független része, együttműködő féke és garanciális kormány-ellensúlya. A kormány kompetenciája a gazdaságpolitika: a jegybanké a monetáris politika. Nem összekeverhetők. Tilos ráuszulni az MNB alá tartozó deviza-tartalékra. Focista talán (meg)értené: van olyan formáció, hogy a csapat 2 centerrel játszik, és e két center nem egymást rugdossa. Tarvágás ért minden autonómiát, mintha egy központból bármi jól kormányozható volna. Esélytelen, finanszírozhatatlan, rendszerfilozófiailag káros, testidegen, kontra-produktív e centralizáció. Kapzsi gyermek attitűdje. Az AT-nél *a de jure és a de facto elkülönül.* Papíron európai lehet a norma, ám az életben a M.E. minden hatalom tényleges birtokosa. **Ez alkotmány sértő.** Minden hatalom forrása és végpontja a nép szuverenitása, melyre álságosan hivatkoznak. Jó az, ha a M.E. *a saját tenyerébe ülve méri meg magát, Európát és népét?!* Színház: a színész azért alakoskodik, hogy feltárja az igazat, a politikus azért, hogy elrejtse. Nyilvános számadás az ellenszer.*

Erős Pista megy vissza a tubusba?

A helyreállítás esélyeiről, feltételeiről, alternatíváiról csend, suskus, személyi kalkuláció egyszerre érzékelhető. A bukás már fix, de a távozás késik, békés esélye napról-napra fogy. Előkészítettség gyenge. Készültségi fok ma: 0. Nehézségi fok: 150 %. **A-premissza:** időben visszafelé is újjá varázsolni a jogállamot /annak biztonságát és múltra is szóló kiszámíthatóságát/ olyan, mint az omlettből a friss tojást rekonstruálni. Lehetetlen. Cezúra viszont lehet és kell is. Jön a **B-premissza:** kb. mint Erős Pistát a tubusba visszagyömöszölni. Nem kizárt, de feltételes, időigényes és nehéz. **C-opció:** a Dzsinn a palackba visszaterelhető, de nem bárki képes és kész rá, bárkinek el sem hinnénk. Válságmenedzserre lesz szükség. Néhány jogi **peremfeltétel:** az *AT közjogi érvénytelenségének kimondása az alap, az alkotmány hatalom-monopolizációs tilalmának beélesítése az első +jel.* Kormány-kezdemenyezésre közjogi moratóriumot ill. váltást megalapozó, 4-6 hónapi átmenet jöhet népszavazás útján: az AT felfüggesztésével, előírt korrekciós feladatokkal, garanciákkal. Ez alatt újra-rendezhető a komplex jogállamiság, s európai nívójú alkotmány kerülhet a Ház, s a nép elé. Vissza kell térni érdemben a 89-es alkotmányhoz, de el kell végezni annak eszázadi modernizációját. Az alkotmányos intézmények szervezeti, személyi, etc. függetlenségét vissza kell állítani. Az ügyészséget a kormány alá kell rendelni! Új, az állam felelősségét intézményesítő jogalkotási rend épüljön ki. A független posztok megszállásának korrekciója elengedhetetlen: megoldása talán nem normatív, ám demokratikus legitimációs döntéssel kezelhető. Az emberi jogok visszaszolgáltatása a népnek, a hatalom korlátjaiként való tételezése, az uniós Alapjogi Charta és jogi felelősségi modell átvétele döntő érték és jel lehet. A fair választások ügye forrong: krédó a de jure+de facto, szavatolt leválthatóság. Civil előválasztás jó mérce. **Szanálni kell az országot a makroügyekben, szinte minden fontos szakpolitika terén, érdemi modernizációval és minőségi garanciákkal.** Alternatívák kimunkálása, felmutatása szükséges azonnal minden kulcsponton, és nyomban nyilvánossá téve: ha jön a váltás, ezzel kezd az új garnitúra. **Megnyugvást kell hozni a társadalomra, és békés építkezést hirdetni 3-5 év kiszámíthatóságával.** Humort, jó léghört, szavahihetőséget, bizalmi elvet visszahozni a hétköznapokba! Ami most van, ricinus ebéd közben. Ingyen-ebéd nem lesz, de a polgár a táplálkozási lánc boldogabbik végére kerülhet. Könnyű nem lesz, de elviselhető(bb) igen. Megéri.